

NOVÉ FORMY MODELU OBRANY

Otázkou obrany se zajímá v současné době více států na našem kontinentě. Jak se mění politická mapa Evropy a probíhá vývoj v dalších státech Afriky a Středního Východu, mění se i pohledy na obranu. To platí i pro Itálii a právě těmito otázkami se zabývá ve svém článku Stefano Silvestri v časopise Rivista Militare č. 1 z roku 1991. Názory autora přispějí jistě i k jinému pohledu řešení obrany, než jsou čtenáři našeho časopisu zvyklí z vydávaných publikací, přednášek a vojenských škol.

Vojenskou roli, jak autor článku píše, kterou dosud Itálie hrála, můžeme vyjádřit tím, že země byla a stále doposud je "**spotřebitelem bezpečnosti**", nikoli jejím výrobcem. Tuto tézi podporuje několik důvodů. Avšak poměrně stabilní situace, v níž byla taková role realizována během posledních čtyřiceti let, se rychle mění, což je podmíněno jugoslávskou krizí, kvalitativním zdokonalením vojenských arsenálů na východě a na jihu, otázkami, které přinášejí změny ve východní Evropě, včetně Sovětského svazu, jakož i místní středomořskou nestabilitou.

Prvky, které mohou tvořit strategický obraz v nejbližších létech, budou ovlivňovat ekonomické a finanční činitele, populační změny a emigrace, množství zdrojů vyčleněných na obranu, vývoj vojenské a kosmické techniky, šíření jaderných zbraní, výsledky jednání o kontrole výzbroje.

Tradiční aliance se mohou projevit jako nevhodné; byly vytvořeny, aby čelily úhroze a mohou se změnit v orgány pro řešení mezinárodních krizí.

Třetí svět bude stále více působit na mezinárodní scéně rychle rostoucí porodností (populace neustále mladší, čím dál chudší, stále více soustředěna v rozsáhlých městských aglomeracích).

Vojenská moc bude mít tendenci rozšiřovat se horizontálně (zapojeno je stále více zemí) a vertikálně (větší vojenské zásoby); používání vojenské síly a hrozba jejím použitím nebudou ani zdaleka méně časté a mohou se stát zcela běžnými, zvláště v kombinaci tohoto vývoje s oživením nacionalismu, především ve východní Evropě.

Nynější krize "mimo oblast Severoatlantického paktu" jsou spojeny s omezeným použitím západních ozbrojených sil jako celku na poměrně nízké úrovni. To by se však mohlo rychle změnit se zvýšením dosahu a ničivosti zbraní států třetího světa, vedle narůstání jejich mocenských ambic. Hrozba "z jihu" nemusí být zrovna vojenská, přinejmenším na počátku, nýbrž ekonomická a sociální (možná dokonce kulturní). V těchto oblastech půjde do tuhého a bude to probíhat v kombinaci s velmi rychle se šířícím násilím nízké intenzity, od terorismu k potlačení malých oblastí, od akcí proti mezinárodnímu právu po hledání malých avšak důležitých "fait accompli" (dokonalých činů), rovněž s použitím síly. Proto to nebude úroveň vojenské hrozby, která by mohla otřást Západem, nýbrž její nekonečná schopnost narušovat zavedený řád a jeho pevnost, bez slitování aneb spravedlnosti vůči těm, jichž se náhodou týká. Žádný organizovaný mezinárodní systém nemůže přežít takovou nenasytnou anarchii,

takovou "rozšířenou a institucionalizovanou zločinnost", aniž by byl nucen reagovat; přitom jeho reakce bude nevyhnutelně zvyšovat i úroveň konfliktu.

Na druhé straně, zvětšující se autonomní schopnost vyrábět složité zbraně, dále zvyšující se počet výrobců i dodavatelů také změní povahu válek mezi středně velkými a středně důležitými mocnostmi, které budou v budoucnu méně než dnes závislé na nákupu zbraní od západního nebo východního bloku. Dá se říci, že rozvinuté země tak ztratí důležitý nástroj nátlaku a kontroly.

Větší a složitější arsenály znamenají také větší problémy a náklady pro mocnosti, které zamýšlejí intervenovat pro omezení nebo zvládnutí místního konfliktu. Rozhodujícím činitelem převahy bude pravděpodobně technologie, neboť s velkou pravděpodobností bude Jih mít větší počet mužů ve zbraní a větší vůli bojovat než Sever.

Avšak udržovat velkou technologickou převahu nemusí být snadné, v každém případě to bude velmi nákladné.

Problém představuje skutečnost, že západní země optimalizují své ozbrojené síly pro předpoklad konfliktu. Jejich zbraňové systémy, zásady jejich bojového použití, stejně jako informační, spojovací a řídicí systémy, systémy pro velení, jakož i týlové jednotky proto mohou být neodpovídající, nedostatečné nebo jinak nevhodné pro konflikt nízké intenzity v různých částech světa. Změna těchto parametrů je obtížná a nákladná, i když by mohl napomoci vývoj některých nových technologií.

Stručný přehled možných situací vede ke čtyřem podnětům k úvaze, a to že:

- Zvýšení pružnosti a mobility vlastních sil musí vést k tomu, aby byly rychleji přizpůsobitelné k náhlým změnám ohrožení a strategické situace.

- Udržování a zvyšování úrovně technologické vyspělosti našich ozbrojených sil musí také počítat s úsilím o dosažení pružnosti, všestranné bojové použitelnosti, jakož i standardizace (nebo alespoň zaměnitelnosti) s vojsky našich hlavních spojenců.

- Zvětšování dosahu a všestrannosti systémů pro shromažďování dat, systémů pro velení, řízení a spojení musí zabezpečit i možné požadavky pro zvládnutí krizí. Zároveň, aby byly schopny zabezpečit nejlepší znalost situace a možnost uskutečnění odstrašovacích opatření.

- Vypracování vhodné politiky aliance anebo mezinárodní integrace pro vybudování společné báze spojeneckých zdrojů tak, aby bylo možno čelit všem možným ohrožením.

Konečně se mohou vyskytnout také strategické neočekávané skutečnosti, které mohou změnit celý referenční rámec. Podle definice je obtížné předvídat neočekávané skutečnosti, avšak je možné uvést tři případy s velmi hypotetickou úrovní:

- Velká vojenská nebo politicko-vojenská porážka Spojených států amerických, která by zmařila představu, kterou tato supervelmoc má o svém mezinárodním vlivu. Kdyby se USA stáhly (vojenská porážka by takovou změnu mohla způsobit, zvláště po zkušenosti z Vietnamu, která se dosud plně nezažila) svět by byl zcela odlišný.

- Použití jaderných zbraní v omezeném konfliktu, bez globální eskalace. Kdyby bylo použito jaderných zbraní, i kdyby nezpůsobily konec světa, anebo ani vysoce nepřijatelné škody, musely by být rychle revidovány samotné základy nynější západní strategie. Pokud by byly tyto zbraně použity ve třetím světě mezi jižními zeměmi, bez přímého zásahu supervelmocí.

- Nepředvídatelné technologické inovace, které radikálně změní bojiště, jak se tomu v minulosti stalo s radiolokátorem nebo jadernými zbraněmi. Tyto změny by mohly být

nepředvídatelné a nemusely by být ihned pochopeny, aby později se staly základními v době jejich skutečného využití.

V takovém rámci, poprvé po válce, je Itálie vystavena riziku, že se stane **frontovou zemí** jako klíčová země, která je **v dotyku** se třetím světem a východní Evropou. Také je vystavena riziku, že se již déle nebude těšit ze své snadné role spotřebitele bezpečnosti.

Z toho vyplývá nutnost italské iniciativy, zaměřené na posílení sjednocovacích a koordinačních činitelů spojenecké strategie hlavně ve Středomoří, především prostřednictvím Severoatlantického paktu a jiných institucí (jako Evropské hospodářské společenství; Západoevropská unie), ale i dvoustrannými styky.

Existuje otázka **pohyblivé strategie** jak na politické, tak na vojenské úrovni, znamenající předvídat a urovnávat mezinárodní napětí a také požadující pravidelné, důkladné politické a politicko-vojenské konzultace západoevropských zemí s některými **klíčovými** zeměmi třetího světa, které k nám mají určitý vztah, nebo se skupinami takových států, jako je Rada Perského zálivu, Maghreb, Arabský svaz, Arabská liga atd.

Sociální problém představuje možné snížení výzbroje v Itálii podle dohody, o níž se nyní jedná na "konferenci o snížení ozbrojených sil v Evropě" ve Vídni, jakož i to, co by to mohlo znamenat pro soustavu ozbrojených sil.

Snížení tohoto druhu by omezilo naše obrněné a mechanizované síly. Nicméně bude to mít také jiný, mnohem důležitější vliv na plánování: stanoví **strop** pro některé druhy výzbroje, který nesmí být překročen. Takto omezí možnosti modelu obrany; je patrné, že posílí jiné.

Možný úspěch vídeňských rozhovorů může také přinést výhodu tím, že umožní větší strategickou pružnost, podpoří smíšené obranné systémy (mobilizace, manévry, stálá a polostálá obranná zařízení) podporované slabšími krycími silami, menšími, než jsou síly nyní používané v přesně definované předem určené obraně.

Model obrany však není věrohodný, jelikož není založen na celonárodním souhlasu, jehož výrazem a zároveň vojenským nástrojem musí být. Na druhé straně, model obrany musí být věrohodný také z vojenského hlediska, ať jsou preference nebo pocity (často proměnlivé) veřejného mínění jakékoli.

Problémem je proto zpracovat model, který bude kombinací obranného poslání a zřetel ke kritériím ekonomické skutečnosti, účasti v mezinárodních smlouvách a dosažení dokonalého sociálního souhlasu. **Aktéry tohoto sociálního souhlasu jsou veřejné mínění s volíci všeobecně, jakož i politické zřízení, novináři ("verbal class") a samotné ozbrojené síly. Skutečným hlavním činitelem odpovědným za vytvoření a upevňování základního souhlasu o vojenské politice v širším rámci zahraniční a bezpečnostní politiky, jakož i o národním ekonomickém plánování, je zcela jasně vláda.**

Nicméně, souhlas nemusí být jednomyslný: model, když nemůže být tím nejlepším pro dané podmínky, by měl být alespoň optimální.

Všeobecným vodítkem je, že model obrany by měl splňovat přinejmenším tyto požadavky:

- být v souladu s chápáním vývoje mezinárodní situace a ohrožení,
- být přizpůsoben ke kulturním změnám ve společnosti, zvláště změnám v citění a zájmech mládeže ve věku povolání do vojenské služby, která je přímo ovlivňována volbou tohoto modelu,
- přispívat k racionalizaci, modernizaci a vyšší soutěživosti ekonomického sektoru ve vztahu k obraně, v souladu s hospodářskou průmyslovou politikou země,

- zajišťovat nejlepší soulad mezi posláním stanoveným modelem obrany, institucionálními a zákonodárnými strukturami, které budou muset zajišťovat jeho zavedení,
- splňovat technické a lidské potřeby profesionální složky ozbrojených sil, které bude muset takový model vytvořit a dosáhnout toho, aby byl ve všech případech provozuschopný a účinný.

Těchto pět kritérií představuje referenční rámec modelu obrany vyjádřený v pojmech souhlasu, proto všechna tato kritéria musí být co nejlépe splněna a vyvážena mezi sebou. Splnění jen některého z těchto kritérií, nebo ztráta ostatních by zmařily poslání, o něž se usiluje. Buď jak buď, musíme připustit, říká autor článku, že diskuse o modelu obrany představuje klíčový bod každé snahy o zlepšení současné situace, neboť umožňuje vytvořit pro veřejnost nový obraz ozbrojených sil a zároveň čelit jejich hlavním vnitřním problémům.

Úkolem proto musí být sestavit dokonalejší zásadní koncepci a vzorovou směřující politiku pro upevnění obrany jako prospěšné a účinné veřejné služby: koncepci, která musí zdůraznit, přehodnotit tradiční a všeobecnější pojetí ozbrojených sil jako zajištění země proti nebezpečí agrese.

Problém povolávání do vojenské základní služby na jedné straně a **uzavřenosti** ozbrojených sil vůči občanské společnosti na druhé straně představují dnes vážné problémy, i když to nejsou problémy jediné. Všeobecně je nutné odkrýt poslání ozbrojených sil a obrany v novém mezinárodním řádu, a tak zpracovat model obrany, který bude logicky spojovat toto poslání s prostředky považovanými za nezbytné, s přijatelnou úrovní ekonomických investic.

Složení obranných plánů příliš často považuje za samozřejmé některá tvrzení, která jsou posuzována jako nezvratná, odtržená od jejich odůvodňujících souvislostí, a proto stejně neobsažná jako nepopulární. Konstatováním, že obranný rozpočet musí být zvýšen o 3 % ročně v reálné hodnotě, tj., že musí zůstat na dvou procentech hrubého národního produktu, přičemž jsou zároveň pronášeny výroky znějící protichůdně (nebo povrchně), zajisté nebude dosaženo dokonalého konsensu. Konstatování, že je nedostatek prostředků potřebných k udržování účinnosti ozbrojených sil, spolu s tvrzením, že poslání a plány ozbrojených sil musejí zůstat nezměněny, vypadají spíše jako "**excusatio non petita**" (nežádoucí vyloučení) pro ospravedlnění budoucích chyb a nikoli jako účinný plán pro využití možných zdrojů.

Jinými slovy: je velká obtíž (ne vždy nenáviděná vojenskou správou) spojit strukturu výdajů se zvolenou obrannou politikou (nebo modelem obrany), jako by tyto dvě věci spolu úzce souvisely. To není snadno přijatelné, protože ozbrojené síly samotné nemohou být zároveň obrazem vysoké účinnosti: naopak, stěžují si, že společnost nechce k jejich dispozici věnovat "**potřebné prostředky**", aby mohly plnit povinnosti, které od nich vyžadují. Avšak jediným způsobem, aby byl tento problém přijat, je umožnit rozsáhlou diskusi o prostředcích, jejich užitečnosti a účinnosti. Na závěr, je obtížné vyhovět oběma stranám sporu. Jestliže ozbrojené síly tvoří samostatnou a málo známou instituci, nevyhnutelně se těší malému pochopení, proto nejsou schopny získávat potřebné ekonomické a lidské zdroje. Na druhé straně, aby takové zdroje získaly, musejí přestat být izolovanou institucí, a proto musejí přijmout myšlenku, že jejich odborné hodnocení užitečnosti nebo účinnosti určitých investic může být předmětem diskuse a především možnosti ověření na politické úrovni (modelu obrany).

Problém je nalézt správný vztah mezi obranou a souhlasem, aniž by obrana byla obětována konsensu. Není to snadný úkol, avšak existují užitečné příznaky, jimiž je možné se řídit a jiné, jímž je nutné se vyhnout.

Prvým bodem všeobecného zájmu se týká mezinárodního a domácího politického prostředí. Navržený model obrany musí být znázorněn v rámci smluv o kontrole a snížení výzbroje, jakož i dohod o vývoji doktrín Severoatlantického paktu, k němuž Itálie nevyhnutelně patří. Jasně a rozhodně přizpůsobení mezi modelem obrany i jeho mezinárodním rámcem má tu výhodu, že úzce spojuje model obrany s důležitými mezinárodními rozhodnutími, které Itálie učinila a jež nacházejí vysokou míru konsensu. Dále, což je neméně důležité to poskytuje také výhodu užšího pouta mezi italskou obranou, zahraniční politikou a mezi národní i spojeneckou obranou: pouto, jež nebylo vždy příliš jasné v minulosti, které je však spolehlivým zdrojem větší bezpečnosti a účinnosti.

Na úrovni souhlasu je nutné využívat také příznivého vlivu procesu kontroly výzbroje. Přitom může ale představovat určité problémy, protože kontrola výzbroje je všeobecně považována za politický nástroj, přičemž se zapomíná, že je naopak především technickým prostředkem. Není ani cílem jako takovým, ani strategií, nýbrž je jen prostředkem. Toto hledisko není veřejnému mínění vůbec jasné, často je podceňováno "operátory" a rozhodujícími činiteli. Výsledkem je buď příliš velký odpor, nebo nadšení, což přispívá ke všeobecnému zmatku.

Typickým příkladem je myšlenka, často podporovaná opozičními silami, mírovým hnutím a někdy také schvalovaná vládou, ministerstvy, která požaduje vypracování "defenzivního" modelu obrany.

V souladu s tímto způsobem myšlení může být nynější model obrany rozdělen podle dvou hlavních hledisek:

- základní model (defenzivní),
- volitelný nebo zbytkový model (ofenzivní).

Defenzivní model by mohl představovat jediný přijatelný model, který je v souladu s požadavkem míru a odzbrojení, zatímco **ofenzivní model** by mohl být nepřijatelný, nebo také (dle typického vyjadřování komunistické propagandy) by defenzivní model mohl být přijatelnější pro veřejné mínění, přitom ofenzivní model by nemusel získat potřebný souhlas.

Celá oblast vojenské strategie je charakterizována dialogem mezi různými úrovněmi použití síly a operačního i strategického plánování. Tak například ofenzivní operace na taktické úrovni jsou funkční pro defenzivní operace na úrovni válčiště, avšak defenzivní operace mohou snadno přispívat ke strategickým ofenzívám.

Když ve Vídni vyjednaváci mluví s vysokou pečlivostí o možnosti změnit vojenské doktríny z ofenzivních na defenzivní, tak vytýčují nutně dvojnásobný cíl, který může být vysvětlen pouze pojmy relativní změny ve srovnání s danou situací.

Proto může být možné, je-li znám vztah (poměr) mezi silami dvou protivníků, při zkoumání souboru opatření kombinujících systémy snížení výzbroje i různé operační doktríny a výcvikové metody, dospět k podstatnému snížení možnosti vést ofenzivní operace velkého rozmachu (povšimněte si laskavě, že bylo řečeno "možnost" a nikoli "schopnost", což je zcela odlišná věc).

V případě vídeňských rozhovorů je cíl ještě omezenější, protože tyto rozhovory prostě vedou ke snížení možnosti překvapivých útoků, které představují pouze jednu z možných forem ofenzivy. To se tudíž netýká schopnosti (ani nesnižuje možnost) vést jiné druhy ofenzivních manévřů. Dále jde spíše o daný scénář a nikoli jiný možný scénář nebo jiné

předpoklady konfliktů, popřípadě vedení ofenzivních operací zcela odlišných od operací výslovně vzatých v úvahu.

Tím je míněno, že volba ve prospěch **defenzivních** strategií má příkladnou politickou hodnotu, může **zlepšit stabilitu vztahů Východ - Západ**, však je platná pouze tehdy, když se hra zastavila, a proto si nečiní nárok na splnění všech dynamických aspektů strategických vztahů.

Konečně, demokracie je jedinou možnou zárukou, také jedinou potřebnou zárukou pro model obrany, až bude skutečně defenzivní, a tím zároveň respektuje vůli lidu i ústavy.

Vyhnout se takovým semantickým léčkám je velmi důležité, avšak to nestačí. Je nutné také správně rozpoznat koncepční zvláštnosti modelu obrany.

Prvým návrhem je vykládat model obrany jako model bezpečnosti. Na rozdíl od rozlišování mezi **defenzivním** a **ofenzivním** má rozlišování mezi **bezpečností** a **obranou** svou vlastní logiku i strategické důvody. **Obrana** v podstatě úžeji souvisí s operačními (vojenskými) hledisky modelu, zatímco **bezpečnost** posuzuje širší a složitější obor problémů, včetně ekonomiky, politiky atd.

Zřetelné pole, v němž na sebe model bezpečnosti a obrany vzájemně působí, je již zmíněné snížení a kontrola výzbroje. Jinou, stejně důležitou oblastí je oblast modelu obrany, v níž jde o možnosti ekonomie, průmyslu, výzkumu a vývoje.

Každý model obrany zavádí dlouhodobý plán ekonomických investic, plánovacích nástrojů a pokud možno také vyváženosti mezi průmyslovými odvětvími i veřejnou administrativou atd. Takové plány daleko překračují odhady ročního rozpočtu uváděné ve finančním zákonu a v ročním obranném rozpočtu, protože projektují pro dlouhou dobu studium, výrobu, nákup a používání zbraňových systémů, které mají životnost od 10 až 15 let po dobu 30 až 40 let. Dále, takové plánování stanoví budoucí vývoj celého průmyslového obranného odvětví, charakterizovaného primární závislostí na volbě domácího zákazníka.

Avšak problém spočívá také v rozdílnosti délky uvažovaného času: jeden rok pro rozpočet a parlament, 5 roků pro hospodářské plány, 10 a více roků pro vojenské plánování. Proto je důležité nalézt určitý vazební nástroj spojující tyto časové úrovně, například ve formě mnohaletého plánovacího dokumentu pro obranu, každoročně upřesňovaného a spojeného s možnostmi státního rozpočtu i možnostmi ekonomického plánování.

Takový postup má výhodu, že umožňuje také vážnější dialog mezi ozbrojenými silami a zbrojním průmyslem. Ve skutečnosti v systému s články od sebe oddělenými v důsledku jednotlivých odvětví překonávajících iniciativu společenství nevyhnutelně dochází k tomu, že se zvyšuje neúčinnost a snižuje se úroveň konsensu.

Vše, co uměle izoluje problém obrany od ostatních problémů, izoluje také vojenský výzkum od civilního sektoru a v důsledku toho zbrojní průmysl od civilního průmyslu, čímž je oslabován sektor obrany jak ekonomicky, tak technologicky, tím také z hlediska konsensu. To znamená také plýtvání energií, odmítání meziodvětvové spolupráce a i zhrošení podmínek národní bezpečnosti.

V takovém rámci je nezbytné nové řízení informační politiky, tj. na prvním místě šíření novinek o obraně, bezpečnosti a možnostech státní správy.

Moderní a účinná informační politika má různé aspekty. Prvým, velmi důležitým, ovlivňuje diskusi o obraně vytvářením informovanosti veřejného mínění všeobecně a vládnoucí vrstvy zvláště. Je to složitý úkol, který znamená růst, také v Itálii, všeobecně rozšířeného

bezpečnostního vědomí, jež již existuje v jiných zemích, a proto také vyžaduje aktivní příspěvek školy, zvláště vysoké, jakož i hromadných sdělovacích prostředků.

Avšak takový úkol zůstane zcela teoretický, jestliže nebude podporován neustálým tokem informací, studijními podklady a požadavky veřejného mínění ze strany vojenské správy. Při nedostatku takové otevřenosti, v podstatě nepřetržité vojenské kultury (odlišné od vnitřní kultury vojenské správy samotné) nevyhnutelně skončí tím, že se dostane:

- na protichůdnou nebo přinejmenším na samostatnou a kritickou cestu ve srovnání s oficiální vojenskou kulturou,

- na základnu idejí a informací, které nejsou nutně objektivní a úplné,

- konečně, bude rozhodujícím způsobem ideologicky a politicky ovlivňován svými primárními zdroji, většinou cizími italské společnosti (Angličané, Američané, Němci, Francouzi a dokonce Rusové). Naproti tomu rozsáhlejší kulturní výměna umožní také obohacení oficiální vojenské kultury, její širší mezinárodní postoj, a tak může napomáhat k dosažení vyšší soudržnosti mezi italskými postoji a chápáním bezpečnosti, postoji a chápáním bezpečnosti hlavních italských spojenců.

V minulosti se politika italské obrany ubírala pouze cestou **spotřebitele bezpečnosti**. Byla to politika závislá na hlavním italském spojenci, relativně nenákladná, a bez vlastních politických a strategických ambicí, ne-li zcela **residuální**. Toto řešení zanechalo Itálii model obrany, který je možno nazvat **neutrálním**, do značné míry zbaveným politických anebo strategických možností. Ohrožení, velká strategie a do jisté míry také operační struktura, která z nich byla odvozena, mohou být všeobecně nazvány **požadavky Severoatlantického paktu**.

V okamžiku, kdy se **požadavky Severoatlantického paktu** stávají výraznějšími nebo problematičtějšími a kdy je Itálie nucena hrát aktivnější roli **producentů bezpečnosti**, tak se najednou přesně neví, co se chce a jaká by měla být **velká strategie Itálie**. Oficiální diskuse byla zahájena opatrným a nepřímým způsobem vydáním "**Bílé knihy o obraně**" v roce 1985, která obsahovala pět sdružených úkolů. Tyto úkoly však nakonec, jako určitý abstraktní teoreticko-politický obraz, překrývaly organizační a operační realitu ozbrojených sil, které pokračovaly v působení podle starých kritérií. Možnosti jednotlivých druhů ozbrojených sil zřejmě braly v úvahu potřebu splnit defenzivní požadavky uvedené v jednotlivých úkolech, avšak protože není jasná priorita, jsou strukturovány podle odvětvových priorit jednotlivých druhů ozbrojených sil.

Výsledkem je, že volba jednoho nebo jiného úkolu nevychází z celkového nazírání na italskou obranu, nýbrž spíše z více méně náhodné kombinace voleb druhů ozbrojených sil. Proto, jestliže je vnitřní plánování jednotlivých druhů ozbrojených sil v logickém souladu s jejich parametry, celkové plánování obrany je dnes náhodným výsledkem kombinace plánování těchto druhů ozbrojených sil. Pro vypracování zcela odlišné logiky by bylo nutné změnit také definici, výchozí kritéria obranného rozpočtu a revidovat působnost druhů ozbrojených sil, a to není snadný úkol.

Jednou z hlavních zvláštností současného rozpočtu je jeho téměř naprostá těžkopádnost: nikdo přesně neví, co obsahuje a znamená alespoň pro operátory. Tak například, je téměř nemožné sledovat přesné a celkové náklady na jediný program, nebo na jedinou vojenskou operaci, stejně jako je nemožné znát přesné náklady na jedinou jednotku, oddíl, posádku atd.

Zdá se, že tato situace by měla být považována za znepokojivou jak pro parlament, tak pro veřejné mínění a za překážku kterékoli racionalizace a reformy. Jediným pokusem **proti proudu** uskutečněným v době, kdy byla psána **Bílá kniha o obraně**, bylo rozhodnutí každoročně předkládat parlamentu **dodatek** o obranném rozpočtu.

Avšak tyto **dodatky** (i když jsou užitečné a zajímavé) jasně dokazují velikost odporu vůči změně.

Problém má také institucionální povahu a institucionální zmatek zvětšuje ještě nedůslednost v plánování. Koaliční vlády mají tendenci být podezřívavé vůči růstu moci zastupitelských orgánů až po jednotlivé osoby. Politická rozličnost mezi partnery se snadno změní v difference v řízení mezi ministerstvy a naopak, **odborně** různosti v názorech uvnitř vlády zasahují ministry a strany, k nimž patří. Každé rozhodnutí proto má rysy domácí politiky ještě před plánováním jeho úlohy ve vojenské a zahraniční politice. Rozhodovací proces je zpomalován, většina všech konečných rozhodnutí je spíše výsledkem kompromisu nebo vyhověním požadavkům vnitřní politiky, než odpovědí na problémy a možnosti volby bezpečnostní politiky.

Na druhé straně, postavení **náčelníka generálního štábu** v míru nebo za nevyhlášené krize není v souladu se dvěma přednostními úkoly:

- Dnes je předpoklad vyhlášené války nejméně pravděpodobný, protože se zvyšuje počet vážných krizí a nebezpečných situací, které jsou ve všech případech vyřešeny v míru a legálními prostředky mírové doby; to však neznamená, že by ozbrojené síly neměly být připraveny zasáhnout s maximální účinností a rychlostí, a proto s naprosto přesným velením. Dále, většina těchto krizí bude s největší pravděpodobností zvládnuta spojenými (kombinovanými) operacemi.

- Se skutečností, že je projevem rozporného myšlení, když se zcela prostě svěří vrchní velení důstojníkovi nebo vyššímu štábu, kteří tuto funkci předtím nevykonávali (proto k tomu nejsou vycvičeni), a to ani z odborného hlediska. Totéž platí také pro opačný případ: to znamená, že je obtížné uvažovat o hladkém a rychlém průběhu operací, kdyby byly ozbrojené síly postaveny před změnu v soustavě velení se všemi nejistotami, které z toho vyplývají. Nic by však nemohlo zabránit vládě nebo parlamentu změnit tato pravidla v případě vyhlášené války, popřípadě vážné a vyhlášené krize. Je však dobré mít od samého počátku jasná, známá a ověřená pravidla.

Model obrany musí spočívat na určitých všeobecných strategických a operačních předpokladech, které působí jako vodítko při volbě priorit, které je zapotřebí uskutečnit v potřebném čase. Z těchto důvodů je nutné se vyvarovat případným ekonomickým (finančním) ztrátám nebo nevýhodným strukturálním změnám, nebo co je ještě horší, nerozhodné netečnosti spojené s vyčkáváním, že se budou řídit jiné země podle své volby. Za předpokladu, že budoucnost evropské obrany bude spojena s převahou defenzívy nebo ofenzívy, je možné shrnout předpoklady podle těchto zásad:

- považujeme za logické dosáhnout směrného poměru 2:1 mezi moderními pozemními silami, předem rozvinutými a vybavenými obrannými stavbami, popřípadě stabilními a polostabilními zátarasy, dále tradičními obrannými silami, vysoce pohyblivými, považovanými naproti tomu za jednotky určené k protiútokům a za strategické zálohy;

- stejně nezbytné je vytvoření potřebné palebné síly malého dosahu pro zajištění umlčení útočících sil protivníka v dálkách od 5 do 50 km před linií fronty, což v podstatě již zajišťuje Severoatlantický pakt;

● **různé snížení (asi na 50 %) počtů tanků, obrněných vozidel pro přepravu jednotek, dělostřelectva a jiná snížení stanovená pro bojové vrtulníky i letouny budou následovat podle dohod uzavřených ve Vídni na **Konferenci o snížení ozbrojených sil v Evropě**.**

Je však možné počítat s dalším snižováním obrněných vojsk, zatímco budou uvedeny do pohotovosti mohutnější krycí síly lehké pěchoty. Budou potřebné jen obrněné síly druhého sledu, jejichž úkolem bude vést protiútoky. Naproti tomu letectvo bude muset poskytovat potřebnou míru zajištění, tvořit strategickou zálohu se zřetelem k možnému porušení smlouvy a k náhlým krizím, velmi vzdáleným hlavním ohrožením. Proto je zapotřebí, aby mělo velkou ničivou sílu, která bude zjištěna také pozemními raketami.

- Zvláštním problémem je protivzdušná obrana a antirakety. Ve skutečnosti rakety dalekého dosahu velmi pravděpodobně zůstanou, na rozdíl od toho, co předpokládal předcházející plán, protože strategické síly a námořní raketové síly Sovětského svazu zůstanou. Dále je nutné brát v úvahu další zdokonalování raket s plochou dráhou střely, které mohou být vypouštěny z letounů.

Vcelku je možné uvažovat ještě o tom, zda by protivzdušná obrana měla být závislá zejména na protiletadlových silách a stíhacím letectvu (jak je tomu dnes), nebo zda by nebylo účelnější, aby byla založena na radikálním, početním a kvalitativním posílení bodové a plošné obrany proti útokům letounů, raket (systémy ATBM). Ve druhém případě by letectvo bylo zbaveno svého úkolu protivzdušné obrany, aby se mohlo lépe soustředit na jiné úkoly (jako např. přehrazování, palebná podpora, průzkum, radioelektronická činnost atd.).

- Potřeba udržet v pohotovosti věrohodnou jadernou složku v Evropě zřejmě přetrvá (i když bude značně snížena ve srovnání se současností).

K těmto uvedeným úvahám je možné připojit další, jako:

- příležitost (a možná také nutnost) znovu více využívat mobilizace sil vycvičených a organizovaných pro daný případ,

- posílení taktického a strategického přepravního potenciálu, zvýšení pohyblivosti pozemních vojsk, aby bylo možné soustředění spojeneckých sil v různých oblastech evropského válčiště.

- Zachování vysokých investic do oblasti výzkumu a vývoje, jakož i nákupu nové techniky, aby byl udržen pod kontrolou technologický závod, který probíhá mezi jednotlivými mocnostmi.

- Posilování opatření pro udržení míru, kontrola a řešení krizí, také z hlediska velení, řízení, spojení a shromažďování informací.

